

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

לה.

עין משפט נר מצוה

א ב מיי פיה מהל
נדרים הלכה ד קמ
לאין נמנ טושיע י"ד
סומו רעו סתף מ:
ג א מיי פ"ד מהלמט
מעילה הלכה ט:
ד א מיי ש"ס הלכה י:
ה ב מיי ש"ס פ"ו הלכה
יא:

איטיביה וכו' השאילני פתוך הקנייה. פרה המונחת צפניה: קונס פרה שאני קנוי עליך. קונס עליך פתאי זו אם אני קניתי אלא פרה זו או שאוסר עליי כל נכסיו אם יש לו פרה אלא זו: בחייו אסור. אם נמנע שיש לו פרה אחרת או קורדוס אחר: מה או שנתנה לו צממנה הרי זה מותר. משום דכי מת או שנתנה לו צממנה לא פרתו ולא קרדומו ולא נכסיו הן. וקס"ד שהמדיר נתן למודר ואפ"ה שרי *וקס"ה לרצא דלסר: שנתנה לו על ידי אחר. שנתנו מדיר לאיניש דעלמא ואח"כ נתנו זה למודר: דיקא נמי דקפני שניטנו לו. כלומר שכן היתה קצלה צידס לקרות נתנו בחירק אף על פי *שאין צממיה שום הפרש: ולענין הלכה קיימא לן אע"ג דיהציה יליהיה צממנה אסור דכתיב פטע ליה רצא ואסקינא דיקא נמי דקמני כו'. ותכח הרשב"א ז"ל כי היכי דיהציה צממנה אסור ה"ה אם לקחו מודר ממנו דחד טעמא הוא: יש מעילה בקונמוס. האוסר דבר עליו בקונס ונהנה ממנו מי מחייב מעילה או לא מי אמרינן דעשאו כקרבן וחייב עליו חסם מעילה כנהנה מן הקדשים: תפול הנאה להקדש למימרא להקדש.

דאי לא דמי קונמות להקדש הוה ליה למימר וילין הנאה לים המלח דקמני ככל דוכתמא אלא משום דבקונמות יש בהן מעילה כהקדש כיון דבהקדש עסקינן תנא תפול הנאה להקדש: קונס ככר זה הקדש. שאסרה בקונס לכל כהקדש שהוא אסור לכל אדם: אכלה בין הוא בין חברו מעל. בקונמות: לפיכך יש לה פדיון. דכיון דמתסר אכולי עלמא כהקדש תפיס פדיונו: ככר זו עליו הקדש אכלה הוא מעל דנהי דלא מיתסרה אלא עליה כי מתהני איחור מינה מעל: חצירו לא מעל לפיכך אין לה פדיון. כיון דחצירו לא מעל לא אלים כהקדש למתסר פדיונה: ואח"כ בין כך ובין כך לא מעל לפי שאין מעילה בקונמוס. דיש בקונס דלילי אסור לכל בין בקונס פרטי: ולענין הלכה ק"ל כר"מ דיש מעילה בקונמות דהא רב נחמן פשיט ליה לרצא ממתניתין שיש מעילה וצ"פ שבעות שמים בתרא (שבעות כג): נמי מפכינן דר"מ לרצא הלכך ק"ל דיש מעילה. וק"ל נמי דקונס כללי יש לו פדיון. ומסתפקא לי מאן דמעל בקונמות אי מישתרי הואו קונס לכתר דמעיל כהקדש שיואל לחולין ע"י מעילה: ככרי עליך ונתנה לו צממנה מי מעל. כלומר אין מעל צממנה זו דכיון דיש מעילה כי היכי דלמר כהקדש אכלה אבן זו קורה של הקדש מעל אע"פ שלח הויה הכא נמי מכיון שזכה בה שייכה מעילה ש"לחה מרשות אסור ונכנסה לרשות מקבל: למעול נוסף הא לא אסרה עליה. ומכאן תשובה להרמב"ם ז"ל שכתב (בפרק המדיר את חצירו והאכילו לוקח משום לא יחל דברו כמו שכתבתי למעלה צ"פ) ואלו מותרים: למעול מקבל יגול דלמר הסירה צעיה איסורא לא צעיה. שאילו היה יודע שהוא של אסור לא היה רוצה לזכות בה ונמנע זכיה בטעות ואינה זכיה. ואע"ג דבמוציא מרשות הקדש אפסר דלפי טעמות מעל שאני הכא שהוא לא הויה אלא אלא חצירו הויה אלא לא עשה אלא שקבלה: אמר ליה מקבל מעל לכשווא. כלומר מהשתא אין אחד מהם מועל מהקדש דלמרת אלא מיהו לכשווא מעל. נהי דגבי זכיה אמרינן דזכיה בטעות היא לכשווא לא אמרינן הכי מידי דהוה אכל מוציא מעות הקדש לחולין: ירושלמי) נדר מן הככר מהו לחסם בו את ידיו ולא איפשיטא: ממני

ה"ג קונס פרה שאני הנאה לך. והכי משמע קונס יהו עליך שאר פרות שיש לי שאני מהנה לך כלומר שאין לי פרה אחרת וזו שיש לי איני משאילך שזו לא רצה להשאילו והאחרות אסורות עליו צנדר או שאמר לו נכסי אסורין עליך אם יש לי פרה אחרת אלא זו ונמנע שיש לו פרה אחרת אסור לישאל א) ליהנות: קונס קורדוס שיש לי שאינו קנוי. כלומר שלא קניתי קורדוס אחר וזה איני משאילך שאני רצין לו או שאמר לו קונס נכסי יהו אסורים עלי אם יש לי קורדוס אחר אלא זה ונמנע שיש לו קורדוס אחר: בחייו אסור. צעל הקורדוס אסור ליהנות מנכסיו כל ימי חייו. אי נמי בחייו דמדיר אסורין נכסיו על המודר: מה. המשאיל: או שנתנה לו צממנה. למודר. אמר לן המורה האי דקמני מת לא קאי אסופא כלל דהיינו מלי קמני אסופא דהוא קמני נכסי עלי מת או שנתנה לו צממנה הרי זה מותר מי מותר הרי אנפשיה קאמר אלא אישא קמני השאילני פרתך שאם מת המדיר מותר צפריה או צנכסיס של מדיר דהא אמר נכסי (ו) ומאחר שמת לאו נכסיס דדייה אמרן לו והכא נמי אם נמנו לו צממנה. ואמר לן המורה דכה"ג שאני הנאה שאינו קנוי לשון בני אדם [הן] (שרי) דהכי היו נודרים צירושלים וצנדרים הלך אחר לשון בני אדם. קמני שניטנו לו צממנה הרי זה מותר וקס"ה לרצא דלמר אע"ג דיהיב ליה צממנה אסור: אמר לך רצא הכא צמאי עסקינן גוון שניטנו לו על ידי אחר. צעל הפרה נתנו לאחר ואותו אחר נתנו לשואל ולהכי מותר שכבר הויה מעשיל מרשותו כשנתנה לאחר אכל היכא דלמר ליה ככרי עליך ולא נמנה לו על ידי אחר הויה ולא יאחז אסור. ולא דמי ליהיכא דליגנבה מיניה הויה אכיל ושלח מעותו דצעל הככר יאחז מרשותו כעודה צידו דמי ואסור אלא היכי שנתנה לו צממנה על ידי אחר יאחז מרשותו מדמתו: ואל קונס שנתנה לו. דמשמע שהוא עצמו נתנו לו: יש מעילה בקונמות. היכא דלמר קונס ככר זה ואכלו מי הוי כהקדש מעליא דיש צו מעילה ומעל או לא: [פניטוס מקוס] שנוטלין עליה שכר. ומודר היינו דלמר קונס ומדמי ליה להקדש: קונס ככר זה הקדש. שאמר בלשון הקדש ובלשון קונס והוא הדין נמי לא אמרה אלא בלשון קונס: בין הוא חצירו מעל. שהרי הקדישה סתם אכולי עלמא: לפיכך. הואיל ויש בה מעילה יש בה פדיון ויאלה לחולין דהוי כשאר הקדש: אמר זו עליו הקדש. כיון דלמר עלי עליה לדידה שוויה הקדש והוא מעל אם אכל חייב לשלומי: חצירו לא מעל. דלא אסרה אלא על עצמו וגבי חצירו הוי כחולין: לפיכך אין לה פדיון. שהוא עצמו אין יכול לפדותה לעולם שהרי אמר עלי ולא על אחר ואחר אין יכול למעול בה: בין כך ובין כך. בין אמר סתם בין אמר עלי לא מעל בין הוא ובין חצירו אף על פי שאמר הקדש כיון דלמר נמי קונס שאין מעילה בקונמות: מי מעל. לא יקדש דמאן דלמר יש מעילה בקונמות צעיה: מה לא אסירה עליה. דנותן: הסירה יואח לי דסיסבי לי איסורא לא צעיה. כלומר דבתורת היתר קבלתיה ממך ולא בתורת איסור: וכסבור של חולין סוף) מעל. אעפ"כ. הכי נמי אף זה המקבל אע"פ שצבור זה המקבל שהימר הוא כי אכלה מעל: ממני

איתביה אמר לו השאילני פרתך אמר לו קונם פרה שאני קנוי לך נכסי עליך אם יש לי פרה אלא זו השאילני קרדומך אמר לו קונם קרדום (ב) שיש לי שאני קנוי נכסי עלי אם יש לי קרדום אלא זה ונמנע שיש לו קרדום הרי זה מותר א"ר אחא בריה דרב איקא בשניתנה לו על ידי אחר א"ר אשי דיקא נמי דקמני שניתנה לו ולא קתני שנתנה לו בעא מיניה רבא מרב נחמן יש מעילה בקונמות או לא אמר ליה תניתוה מקום שנוטלין עליה שכר תיפול הנאה להקדש למימרא כי הקדש מה הקדש יש בו מעילה אף קונמות יש בהן מעילה כתנאי (ב) קונם ככר זו הקדש ואכלה בין הוא ובין חברו מעל לפיכך יש לה פדיון ככר זו עלי (ב) להקדש ואכלה הוא מעל חברו לא מעל לפיכך אין לה פדיון דברי ר' מאיר מעילה בקונמות א"ל רב אחא בריה דרב מי מעל למעול נותן הא לא אסירא עליה למעול מקבל יכול דאמר היתירא בעיתי איסורא לא בעיתי אמר ליה ימקבל מעל לכשוואי השכל המוציא מעות הקדש לחולין כסבור של חולין הוא מועל אף זה מועל: מתני

שניתנה לו על ידי אחר. אכל נמנע לא הויה מעל משעמו דצעל הככר יאחז מרשותו כעודה צממנה דמי רמ"א בשמ"ו. לפיכך יש לה פדיון. שמוסת פדיונה והיא יואלה לחולין. דנהקדש כמי (ויקרא כז) ופדה ושרק (שבעות כב). לפיכך אין לה פדיון. להמיר לו שלא נלמר פדיון בלשון (סס).

מוסף רש"י

שניתנה לו על ידי אחר. אכל נמנע לא הויה מעל משעמו דצעל הככר יאחז מרשותו כעודה צממנה דמי רמ"א בשמ"ו. לפיכך יש לה פדיון. שמוסת פדיונה והיא יואלה לחולין. דנהקדש כמי (ויקרא כז) ופדה ושרק (שבעות כב). לפיכך אין לה פדיון. להמיר לו שלא נלמר פדיון בלשון (סס).

לא אמר ע"י יודע. ואלו אמרה לא הייתי מקבלה אכל המוציא מעות של הקדש בשוגג מעל אע"פ שאילו היה יודע שהיה של הקדש לא היה רוצה לזכות בהם כיון שהוא עצמו לקחם כדי לזכות בהם אכל מה שנתן לו על ידי אחר מלי למימר איסורא לא צעיה למקני: מקבל מעל לכשוואי. דכל דבר של הקדש א) אינו יואח עד שימעול בו והכי אמרינן צממנה לאסור לשלוחו בין דמי לחטוי ומכר בעל הבית קודם שמתנו לחטוי חטוי מעל לכשוואי:

גליון הש"ס

בהר"ן ד"ה פת וכו' וק' לרבא דאבא. ק"ל הא רצא פטע קר ממח הוכחה דלילו ככרי עליך לאסוקי ממי ודפי' הר"ן לעל וכו' ש"ן בככר דסתם הנאה ככר רק לאכילה וכו' והל"ה חלל הכא צפריה וקורדוס ל"ש הוכחה זו דכא לאסוקי צדוד שהפריה שלו אסור להשאילו ליהנות ממנה אם קן י"ל דרצא מודה כזה דמותר נתון צממנה וי"ע: בהר"ן ד"ה דיקא נמי וכו' שאין בכתביה שום וכו'. ויכולא כזה מכותב 3 ע"ג:

תוספות

קונס פרה שיש לי שאני הנאה לך נכסי עליך אם יש לי פרה אלא זו. שני נדרים הוו וחי קאמר שאומר לו קונס פרה שיש לי שאוכל ליהנות לך ממנה בלוי שאין לי פרה אחרת ואם יש לי מהא קונס עליך או שאמר בלשון הוה נכסי עליך קונס אם יש לי פרה אלא זו שאני עושה בה מלכאמי ונמנע שיש לו פרה אחרת ונמנע שיש וגי קונס נמי ה"פ דפירשמי: מת או שנתנה לו בבתנה מותרת. מת דמד לא מתקור פרה וקורדוס שלו וכן שנתנה לו צממנה מותרת וקס"ד שנתנה המדיר למודר ושני שנתנה לו על ידי אחר לפירוש שני דלעיל יתח ארבעין צממנה לו צממנה דלפריה והוא קורדוס וקס"ד אע"ג דלא אמר קאי אכל לפי ראשון דלעיל דדיק מעלן קאש ומי פריך צממנה לו פרה וקס"ד לא אמר מעל עלי וי"ל דלפי פירוש ראשון גרס שניטנו לשון רביס וקאי נמי אכסיס ודיוקן הוא שכל הספיריס דקרבן לשון יחוד דמשמע דקאי דוקא אפריה ואקורדוס לבי' פפיוס שני וז"ל אכמי היא גופא תקשה לך אמאי לא תנא שניטנו משום נכסיס הלא מייירי ששהה סה מנכסיס וי"ל מ"מ לא נתן לאשמועין לאשמועיה דפריה וקורדוס שהיה רוצה לישאל ממנו היה עיקר המדר וגם בכלל נכסיס הוה דמימסר נמי צנדר

נכסיס: הוא מעל וחברו לא מעל לפיכך אין לו פדיון וחב"א בין כך ובין כך לא מעל. פירוש ותמניס לא קאי לרישא אלא קאי לסיפא דבעי למימר בין הוא בין חצירו לא מעל וקשה דלישנא דבין כך ובין כך פירוש דקאי לרישא מלתא דר"מ ועוד משמע דאפילו ל"מ דיש צו מעלה מכל מקום אין לו פדיון וקשה בפרק האשה רבה וימות דף (פג) משמע האי שם צו מעילה משום דכדו לפדותו אלא משמע דיש צו פריה בקונמות וע"ז צירשא אומר ככר זה הקדש מעל אקמשתע לן שיעטא להקדש גמור יש לו פדיון ומעיל לבי' לפרש דרישא לא מייירי בהקדש ממש אלא בקונס בלשון הקדש שאמר הככר לכל כמו הקדש ולכן יש צו מעילה כיון שאסר לכל כהקדש גמור ככר זה עליו הקדש

הוא מעל וחברו לא מעל לפיכך אין לו פדיון וחב"א בין כך ובין כך לא מעל. פירוש ותמניס לא קאי לרישא אלא קאי לסיפא דבעי למימר בין הוא בין חצירו לא מעל וקשה דלישנא דבין כך ובין כך פירוש דקאי לרישא מלתא דר"מ ועוד משמע דאפילו ל"מ דיש צו מעלה מכל מקום אין לו פדיון וקשה בפרק האשה רבה וימות דף (פג) משמע האי שם צו מעילה משום דכדו לפדותו אלא משמע דיש צו פריה בקונמות וע"ז צירשא אומר ככר זה הקדש מעל אקמשתע לן שיעטא להקדש גמור יש לו פדיון ומעיל לבי' לפרש דרישא לא מייירי בהקדש ממש אלא בקונס בלשון הקדש שאמר הככר לכל כמו הקדש ולכן יש צו מעילה כיון שאסר לכל כהקדש גמור ככר זה עליו הקדש

קונס פרה שאני קנוי עליך. קונס עליך פתאי זו אם אני קניתי אלא פרה זו או שאוסר עליי כל נכסיו אם יש לו פרה אלא זו: בחייו אסור. אם נמנע שיש לו פרה אחרת או קורדוס אחר: מה או שנתנה לו צממנה הרי זה מותר. משום דכי מת או שנתנה לו צממנה לא פרתו ולא קרדומו ולא נכסיו הן. וקס"ד שהמדיר נתן למודר ואפ"ה שרי *וקס"ה לרצא דלסר: שנתנה לו על ידי אחר. שנתנו מדיר לאיניש דעלמא ואח"כ נתנו זה למודר: דיקא נמי דקפני שניטנו לו. כלומר שכן היתה קצלה צידס לקרות נתנו בחירק אף על פי *שאין צממיה שום הפרש: ולענין הלכה קיימא לן אע"ג דיהציה יליהיה צממנה אסור דכתיב פטע ליה רצא ואסקינא דיקא נמי דקמני כו'. ותכח הרשב"א ז"ל כי היכי דיהציה צממנה אסור ה"ה אם לקחו מודר ממנו דחד טעמא הוא: יש מעילה בקונמוס. האוסר דבר עליו בקונס ונהנה ממנו מי מחייב מעילה או לא מי אמרינן דעשאו כקרבן וחייב עליו חסם מעילה כנהנה מן הקדשים: תפול הנאה להקדש למימרא להקדש.